

OBROŃCA (330) *sb m*

Pierwsze o oraz a jasne (w tym w a 5 r. błędne znakowanie). -oń- (47), -óń- (25); -oń- KochMRot, ZawJeft (4), OrzJan (2), SiebRozmyśl, GosłCast; -óń- OrzQuin, KochJez; -oń- : -óń- Mącz (10:11), KochPs (22:10), SarnStat (6:2).

sg *N* obrońca (102). ◇ *G* obrońce (10); -e (1), -(e) (9). ◇ *D* obrońcy (7). ◇ *A* obrońcę (46). ◇ *I* obrońcą (109). ◇ *V* obrońca (13), obrońco (7); -a RejPs (2); -o MycPrz, ArtKanc (2), ZawJeft, SzarzRyt; -a : -o KochPs (10:1), GrabowSet (2:1). ◇ *pl N* obrońce (16), obrońcy (7); -e Diar, BielKron, GrzegRóżn, Mącz (2), GrzegŚm, RejZwierc (2), NiemObr (2), SarnStat (3); -y BielŻyw, Calep, WujNT, PowodPr; -e : -y ModrzBaz (1:1), SkarŻyw (2:2); ~ -e (4), -é (2), -(e) (10); -e Mącz (2), -é ZawJeft; -e : -é SarnStat (2:1). ◇ *G* obrońców (5); -ów (1), -(o)w (4). ◇ *D* obrońcom (1). ◇ *A* obrońc(e) (1). ◇ *I* obrońcami (6).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI w.

Ten, kto broni kogoś lub czegoś przed niebezpieczeństwem; opiekun; defensor Mymer¹, BartBydż, Vulg, PolAnt, Mącz, Modrz, Calag, Calep, Cn; patronus Murm, BartBydż, Mącz, Modrz, Calag, Calep, JanStat, Cn; protector Vulg, PolAnt, Mącz, JanStat, Cn; tutor Mącz, Modrz, Calep, JanStat, Cn; propugnator PolAnt, Mącz, Calep, JanStat, Cn; conservator Mącz, Calag, Calep, Cn; advocatus BartBydż, Calag, Calep; servator Mącz, Calag; causidicus BartBydż; susceptor Vulg; assertor, custos, dogmatistes, fautor, intecessor, mecaenas, plebicola, praeses, sospitalis Mącz; antesignanus, cautor, paracletus Calep (330) : Mymer¹ 9; BartBydż 109 [2 r.]; [Aleksander] do Egiptu iádąc Andromachá Ierolimfkim obrońcą zołtáwił. BielKron 265v, 357; Mącz 120a, 330c, 389a, b, 403d, 423d; CzechRozm 245; ModrzBaz 141v; Calag 73b; SkarŻyw 567; Bo tym/ których iuż dawno kárki fą ścińfioné. Obrońcés fwégo pośláł ZawJeft 6; Calep 174a, 226a, 294b, 494b, 863a, 1092a; SarnStat 246.

obrońca czego (60): ZapWar 1514 nr 2120; KrowObr 33; BibRadz II 79v marg; Cefarz [...] przysięgał być obrońcą ząwždy Stolcá Papierkiego. BielKron 207; GrzegRóżn H3; Mącz 93c, 150b, 330c, 467d; Brón Káplaná fwoiégo náłz Pánie/ przez którégó dałés nam Polakom y Królá: którégó vtwiérdź/ iáko obrońcę fwego Ołtarzá świętégó. OrzQuin Y; GrzegŚm 50; KuczbKat 60; WujJud A6v, 15v; CzechRozm 27v, 38; ModrzBaz 141v; Święci vmárli/ obrońcy fą wżytkiego światá SkarŻyw 92 marg, 92, 318, 601; NiemObr 57; ReszPrz 58; Calep 170b, 763b; OrzJan 7; WujNT 365, 867. Cf Wyrażenia.

obrońca komu, czemu (4): WujJudConf 15v; BudNT a3; Krol [Władysław] [...] nietilko fwemu Kroleřtwu bel obronca dobrem/ ale y Ziemie Wegierřkiei PaprUp C2v; Piotr Choinski [...] pisał do Pana Marszałka koronnego prosząc aby mu wtym pomocę y obroncą był ActReg 160.

obrońca czemu przeciw komu (1): tym świętym księgam/ wálzey K. M. przypilánym/ potężnym obrońcą/ przeciw włzem nieprzyiaćiom prawdy/ być pewnie będziefz raczył. BudBib Kaw A4.

obrońca czyj [w tym G sb (9), pron poss (15)] (24): BielŻyw 168; BielKron 310v, 329v; śirotkę/ nędznego á vtrapionego w dom fwoy przyimi/ á bądź obrońcą iegó. RejPos 163; RejZwierc Bv, 122; BudBib A2; BudBib Kaw A4; BiałKaz M3, M4v; SkarJedn 295; Aten ktory w koronie chodzi/ Rybakowi/ y namiotow robotnikowi/ ktorzy iuż vmárli/ modli fię iáko obrońcy fwemu. SkarŻyw 92, 567 marg; KochWr 18; Phil R2; SarnStat 183, 218; A w náłzym krześciáńřtwie/ choć y świeżym

Ewangelictwie/ poślupicie obrońcy nálny ták nas bronią/ iż nietylko nieprzyacielowi/ ále lámemu goślpodarzowi/ nic ábo máło nie zołtáwią *PowodPr* 63. *Cf obrońca czyj przeciw komu*, »obrońca sierot«, »obrońca ubogich«.

obrońca czyj przeciw komu (1): Boetius [...] tajemnie do grekow lifty poślął, aby opiekę y też włodarstwo Rzymkie przyięli á ich obronci przeciw Teodorikowi byli. *BielŻyw* 168.

W połączeniach szeregowych (15): Mecaenas, Włafne ymię fliáchćicá Rzimskiego [...] ten był ofobliwey łáski [...] poetom [...] sławnym/ ztądże wízelaki obróńcá wípomógácz y łáskáwec Mecaenas bywa zwan. *Mącz* 212b, 44c, 93c, 283d, 380b [2 r.], 387c; Vmárł ieft. Krol/ Pan/ dobrodźiez/ obrońcá nas wízyftkich. *BiałKaz* M4v, M3; *ModrzBaz* 50v; *Calag* 87b, 88a; *SkarŻyw* 241; *Calep* 246a, [753]b.

W przeciwstawieniach: »obrońca ... potwarca, zagubca« (2): *SkarŻyw* 370; [Bolesław] chowal obronce y rozmnozitziele Prawdi/ á ten [król] zas potwarce y zagubce iei. *PaprUp* L2.

W charakterystycznych połączeniach: *obrońca bożnice żydowskiej, krolestwa* (2), *ołtarza świętego, stolca papieskiego, stolice rzymskiej, Wieże Babel, wszytkiego świata* (2); *obrońca dusz, nieprawdy, niewiary, pospolitych wolności, sakramentow, ustaw, złych rzeczy; obrońcę dostać, posłać, potrzebować*.

Zwrot: »za obrońcę obrać« = *defensore delegere* *Modrz* (3): *ModrzBaz* 29; S. Woyćiechá męczenniká [...] [król Chabry] łobie zá ofobnego Pátroná y obrońcę wniebie kroleństwá fwego obrał. *SkarŻyw* 357, 440.

Wyrażenia: »obrońca człowieka« (3): *Mącz* 303d; Obrońce człowieka počćiwego czo Cnocie przyśluguią. *RejZwierc* 122, Bv.

»obrońca kościoła« (7): Kłiążętá niektore vpominály Cefárzá/ dawfzy mu fwoie Arthykuły ná fpiłku/ áby iáko Woyt á obrońcá kościołá káżdą rzecz z Papielkim pośltem połthánowił. *BielKron* 219, 162, 223v; W kościele ieft wftáwiczna walká miedzy S. Michálem (obrońcá kościołá Chríftufowego: iáko pierwey był obrońcá bożnice Zydowłkiey) y miedzy ánioły iego *WujNT* 867; będę wierny [...] Krolowi [...] iáko pánu y obroncy kościoła Wármienłkiego *SarnStat* 1126, 1124 [2 r.].

»obrońca ojczyzny« (1): Y ieślize w niebie Szrod gwiazd fiedzi Scipio/ obrońcá oyczyzny/ Y cny Iuliułz świecąc/ fwym dáie rok żyzny. *BielSen* 3v.

»potężny obrońca« [szyk: 3:1] (4): był Bog onego potężnego obrońcę/ Iego M. Paná bráta Wálzey K.M. z tego żywotá wziąć raczył *BudBibKaw* A3, A4; *BudNT przedm* a3; *CzechRozm* 27v.

»obrońca prawa« = *conservator iuris* *JanStat* (3): Przekłęci porádnicy y obrońce práwá fprofné⁸⁰ [*defensores legis obscoenae*]/ ná wzgárdę Bogá nálze⁸⁰ wftáwione⁸⁰ *ModrzBaz* 144v; *SarnStat* 190, 898.

»obrońca prawdy« (1): Potym ábyś W.K.M. zrozumiawfzy to [...] nam [...] obrońcá y miłofnikiem tey prawdy Bożey [...] być raczył. *WujJudConf* 15v.

»obrońca Rzeczypospolitej« = *defensor rei publicae* *Modrz* [szyk 2:1] (3): Wielki to vrząd y ciężkie brzemię ieft [...] być ftróżem Rzeczypospolitey/ y obrońcá. *ModrzBaz* 26, 29, 50v.

»obrońca sprawiedliwości« = *iustitiae patronus* *Modrz* (2): godźi fię wízytkim do fędźiego przyśc/ iáko do obrońce fprawiedliwości [*tutorem iustitiae*] *ModrzBaz* 95, 90.

»obrońca sierot, sieroctwa« (2:1): [*Papież Leo*] był mierny/ pokorny/ ćichy/ trzeźwi/ czyfity/ obrońcá vbogich sírot y wdow *BielKron* 168v; *SkarŻyw* 241; *GrochKal* 17.

»obrońca ubogich« (2): *BielKron* 168v; Tyberius Cefarz [...] był mądrj y mężny/ ále nádewfzytko wielki iáłmużnik y obrońcá vbogich. *SkarŻyw* 101.

»obrońca wiary« [szyk 5:3] (8): *BielKron* 275; *SkarJedn* 172; Piotr święty [...] burzyćiel Heretycki: y obrońcá wiary Kátholickiey: vrodził fię w Weronie *SkarŻyw* 370, 328, 392, 393, 535; o Troycy przenachwálebnieyfzey czterech rzeczy náuczył nas/ záwołány on Kátholickiey wiary obrońcá *LatHar* 376.

»obrońca w przygodach« (1): żebyś młodfzym y przykádem rozmaytich cznot/ y obrońcám wewfzelakich przigodach był. *KwiatKsiqz* P.

Szeregi: »dobrodziej a obrońca« (1): náłtála [...] okrutna niefprawiedliwość, ták iż fie łzy leią niewinnych ludzi wołáiąc o pomfťę do Páná/ ná ty ktore thu ná to wyftáwił/ áby ich dobrodzieymi á obrońcámi byli *RejZwierz* 70. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.*]

»obrońca i (a) miłośnik (a. miłownik)« [szyk 4:1] (5): [*Cesarz Justynus*] był dobry obrońcá y miłownik kościoła Rzymfkiego *BielKron* 162; *Mqcz* 303; po człowieczey śmierći/ czásem zostawiáią fynowie ktorzy oycow náśláduią [...] y fpraw ich miłośnikami y obrońcámi bywáią *KuczbKat* 60; *WujJud* 15v; *WujJudConf* 15v.

»naśladowca i obrońca« (1): chytra liźká/ vkázánim onego teftámentu/ to nánim wytárgować chćiáłá: áby go zá tę pośługę tym dárował áby Arryáńkiey náuki náśladowcá y obrońcá został. *SkarŻyw* 390.

»ocięć i obrońca« (1): wfzyfcy ná cię [*cesarza*] iáko Oycá fwego y obrońcę oględáć fie będą *Phil* S4.

»obrońca i (a) opiekun« [szyk 3:2] (5): Pytał go po wtore/ Chcełz być obrońcá y opiekunem świętych fług kościelnych: Odpowiedział Krol: Chcę *BielKron* 329v; *Mqcz* 80a, 160d, 467d; Ktore fłowá y íam Ian Kálin/ pilny opiekun y obrońcá Troyce [...] wykłáda *CzechRozm* 38. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.*]

»pan i obrońca« = *dominus et protector JanStat* (8): *WujJudConf* 15v; *KochWr* 18; Kazimierz [...] bel Panem dobrem fprawiedliwym y Obronca znamieniem *PaprUp* B2; Przeto powtore proszę raczce WM bydz MMP y obroncá *ActReg* 159, 159; *SarnStat* 1124 [2 r.], 1126.

»obrońca i pasterz« (1): lud wfzyćiek [...] máiętnośći fwoich obrońcá y páłterzem go [*papieża*] przywitał. *SkarŻyw* 318.

»patron (a. patronka) i (albo) obrońca« [szyk 5:2] (7): *Murm* 2; *SkarŻyw* 356, 357, 440; *Calep* 763b; Niechętny tedy wam ieft ten zły nieprzyaciéł/ nietylko Rzeczypośpolitéy wálfzý [...] ále też y świętym lámym/ Pátronom y obrońcom królestwá tego. *OrzJan* 7; Węgieřka ziemiá [...] ofobliwá Pátronkę y obroncę Mátkę Bożá w pośpolitey Mynicy fwey wyznáwáłá *PowodPr* 32. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 3 r.*]

»obrońca albo podpomózyciel« (1): Którybykolwiek [...] podeżrzány w hereziiey/ álbo ich obrońcá/ álbo podpomózyciel ználezión był: tákí káždy [...] ma bydz [...] karan *SarnStat* 218.

»pomocnik i obrońca« (1): [*Papież Rzymski*] Ktory niepobożnie tą przylięgá Cefárzá fobie zołdował/ niewolnikiem/ pomocnikiem/ y obrońcá/ pánowánia/ pychy/ y bogactw fwoich vtzynył. *KrowObr* 33.

»potentat i obrońca« (1): Cefarz świecki potentat y obrońcá ich [*Greków*] íam ták święte y wielkie y innym pierwżym rowne to Koncylium zowie *SkarJedn* 295.

»przyjaciel i obrońca (1): Tym porużony Nero/ íż tákiego przyjaciela y obrońcę Páńítwá íwego ítrácił [...] poimać obu/ Piotrá y Páwłá kazał. *SkarŻyw* 601.

»stroż i (a) obrońca« = *custos et conservator* *Modrz* (5): *Mącz* 150b; *ModrzBaz* 26, 29, 101; Był to/ íako Doktorowie mowią/ Michał święty/ ítrołż nawyíżły y obrońcá kościelny *SkarŻyw* 501. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.*]

»obrońca i zachowywaciel« = *tutor et conservator* *JanStat* (2): My tedy Władýfław [...] íako obrońce y záchowywáciele Praw/ Wolności/ y Przywileiów Kościelnych [...] Statutóm tákowym chcąc exquucyá wczynić: [...] íkutecznie ná wieki obiecuemy chowác. *SarnStat* 898, 190.

»obrońca, żołnierz« (1): Tákíe ía chcę mieć obrońce/ tákíe żołnierze/ ktorych ím íeít wíeítíza/ tym íeít przyczyná beípíecznieyíza. *SkarŻyw* 567.

a. O Bogu (183) : lepiej íż ták będą tułác íie wgniewie twem [*nieprzyjaciele*] íż y íni obaczá że ty prętki obrońcá íeíteś wmożności íwoiey. *RejPs* 87; *LubPs* C3 marg, V v; *BielKron* 288; *RejPos* 180; Bo Pan/ zá ích vfániem/ Ktore w ím máíá/ obrońcá íie sítawa *GrabowSet* V v.

obrońca czyj [*w tym: pron poss (68), G sb i pron (21)*] (89) W thym píeniu prorok [...] próí pokornie aby Pan bog raczył być obrońcá íego *WróbŻółt* Y2, Y2v, Y3 [2 r.]; a ty íako obronca náíz racz miłóíciwie od wífech przypadłych przekazek náílych broníc nas *RejPos* 192v, 26v, 37, 125v, 136, 140 (9); *LubPs* O4v, Ev, F, H2 [2 r.], I, L3 (17); *Leop Gen* 15/1, *Iudith* 6/13, *Ps* 17/3, 19, 27/7, 30/3; rzekł Pan do Abráámá: Nie boy íie Abráámie/ ía íeíteń obrońcá twoy y zaplátá twoiá wielká. *BielKron* 11v; *RejAp* 40, 111v; *GórńDworz* Hh6v; [*Pan*] będzie obrońcá náízym/ á nikomu ínemu nád nami pánowác y krolowác nie da *RejPos* 142, 24, 78v, 79, 132v, 137 (11); Okázże íáwnie [...] íeíteś tj íeít Bog wízelakiey mocy i możności/ ániemáíz nád cíę ínego obrońce narodu Izráelíkiego. *BudBib Iudith* 9/15, *Iudith* 9/13, 2.*Mach* 14/34; *ModrzBaz* 124v; Kv íłużbie twoiéy/ boże móy obrońcá/ Wítáię ránégo nie czekáíac íłońcá *KochPs* 89, 14, 24, 48, 53, 68 (17); *SkarŻyw* 27, 481; *ArtKanc* B3v, K3v, T13v; *Paprup* D3v; *GrabowSet* R2; Modlitvvá. RAcz Pánie być obrońcá ludu twego *LatHar* 427, 615, 618; *JanNKar* G4; Wiem że mię nie opuścííż boś ty moy obrońcá. *CzahTr* C2v, B2; *GosłCast* 20. Cf *obrońca* czyj *od kogo, od czego; czyj przeciw komu; czyj naprzeciw komu*.

obrońca czyj *od kogo, od czego* (2): moy pánie bowiemeísty káżdego od gwałtowney możności wítáwiczny obrońcá. *RejPs* 86v; *LubPs* I2v marg.

obrońca czyj *przeciw komu* (1): ty íam bądź obroncą moim przeciwko íemu [*szatanowi*] y wíżyftkim chytroścíam íego. *SiebRozmyśl* B3v.

obrońca czyj *naprzeciw komu* (1): gdi dzyen ímyercy moyey przíjdzye ti íam myli panye ktori íádzylí uaprzecyw [!] ofkarżaczom mogym bądź obrońcá mim *BierRaj* 18v.

obrońca *od kogo* (1): Druga próżbá áby pan [...] íam raczył być od íprzecíwníkow obrońcá *LubPs* T5v marg.

obrońca *czego* (20): *RejPs* 64v; *LubPs* G2v, I marg; Pan mocá íeíte ludu íwego: y obrońcá zbáwíenia pomázáńcá íwego. *Leop Ps* 27/8; *RejPos* 283v; [*Pana Boga*] obrońcę zdrowia y zbáwíenia náízego mamy/ y do íiego íie wciekamy. *KuczbKat* 355; *SkarJedn* 148; *KochPs* 26, 58, 104; *SkarŻyw* 463;

ArtKanc M15; bochmy/ Boże żywy/ Ciebie obrońcé [!]/ y źródło wŹyŹtkiego Precz opuŹciwŹy [...] Do niemych Źupów gŹupiechmy ŹyŹali MólŹy *ZawJeft* 18, 47; *GrabowSet* R2v; *OrzJan* 107; bądź obrońcą żywotá nálzego (y zdrowia duŹznego y cieŹelnego) *LatHar* 224, 614; *SzarzRyt* B2.

obrońca komu (3): *RejPs* 189v; *LubPs* ee6; pánie [...] mnie w boiu krwáwym IeŹteŹ obrońcą záwŹdy łáŹkáwym. *KochPs* 208.

W połączeniach szeregowych (26): *RejPs* 26v, 210v; pan wiernemu ieŹt prawdziwy Obrońcá/ Wybáwiciel/ Pomocnik/ Rátunk/ Zálzyczzenie/ Zbáwienie/ Grunth/ MoŹny Bog *LubPs* D4v marg, ee5v; *KrowObr* 216; *Leop* 3/4, 17/3, *Eccli* 34/19; *RejPos* 24, 77, 137, 163, 180, 305v, 355; *BudBib Iudith* 9/13; *CzechRozm* 113; *SkarJedn* 148; GdŹie teraz ich on bóg ławny/ Ich obróncá/ y ŹtróŹ dawny *KochPs* 120, 86, 133; *SkarŹyw* 481; *CzechEp* 73, 162; *GrabowSet* O4; A łam nam miłofiernym rácz tu byđŹ Hetmánem/ A iáko Bog wŹzechmocny obrońcą y Pánem. *CzahTr* G4.

W przeciwstawieniach: »obrońca ... przeŹladowca, skaŹca« (2): Bo kto ma mocznego obrońcę, nieboi Źie mgłego przeŹladowce. *WróbŹołt* R8v; Miéy dŹiękę/ dobrych obrońcá/ A złych łkaŹcá *KochPs* 78.

Zwroty: »mieć (za) obrońcę (Boga), obrońcą« [*szyk zmienny*] (17:5): *WróbŹołt* R8v; Przeto Źe ya cyebye [*Ojcie wszechmocny*] mam zá obrońcę łwego *LubPs* L3, B2v, F, I; *RejWiz* 105v; *Leop* 2.*Mach* 8, 36; *GórnDworz* Hh6v; *RejPos* 77v, 198v, 254, 305v; *KuczbKat* 275; Kto Źye w opiekę poda pánu łwému [...] Smiele rzéc moŹe: mam obrońcę bogá/ Nie bęđŹie v mnie ŹtráŹna Źadna trwogá. *KochPs* 138, 14, 134 [2 r.], 177; *SkarŹyw* 27; BęđŹieŹ miał obrońcę Bogá/ Źadnac rzecŹ nie bęđŹie łroga *ArtKanc* M4v, L10v. Q.

»wziáć za obrońcę« (1): A ták y ia tę rádę przed Źie wezmę ábych mu Źie poruczył á wziął go zá bogá y zá obrońcę łwego *RejPs* 136.

WyraŹenia: »obrońca w boju« [*szyk 1:1*] (2): *KochPs* 208; Przeto proŹę/ ty ktoryŹ ieŹt obrońcą w boiu/ Nie odwłaczay dáć nam/ zbáwienny Pokoiu. *SzarzRyt* B2v.

»jeden, jedyny obrońca« (1:1): Bo ieŹliby dla tego niegodŹiło Źie nam przyczyn Źwiętych wŹywać/ iŹ iednego mamy obrońcę Páná IeŹu ChriŹtá/ zaŹby Źie był tego waŹył ApoŹtoł *KuczbKat* 275; *ArtKanc* E20v.

»obrońca łaskawy« [*szyk 4:1*] (5): *LubPs* D; *MycPrz* I [A3]; *KochPs* 24, 208; Aby w te dŹiŹieyŹe łprawy/ iáko obrońcá łáŹkáwy/ raczył nas łlugi łwe bronieć/ mocną ręką łwą vchronieć *ArtKanc* T6.

»miłóŹciwy obrońca« (1): miłóŹciwy obrońcá á opiekálnik nálz ták mowił cŹáłu onego do zwolennikow łwoich *RejPos* 331.

»mocny obrońca« (5): *WróbŹołt* R8v, Y3; WypáđŹ precz iego błędy/ á prawdę rozmnoŹ wŹędy/ nálz mocny Obrońco. *ArtKanc* B3v, K8v; *GrabowSet* Q3v.

»moŹny obrońca« [*szyk 9:2*] (11): OBronca moŹny nálz w ktorem vpełną wewŹŹech łprawach łwych nadzieię pokładamy *RejPs* 37, 87v; Rácz Źie zmiłowác nádemną s łwey dobrotliwoŹci [...] záwŹdy być moŹnym tu obrońcą moim *LubPs* bb4, E3v, I2v marg, T5v, V5v marg, ee6; *RejPos* 150; *BudBib* Av; *KochPs* 63.

»pewny (a. napewnieŹszy) obrońca« [*szyk 5:5*] (10): *LubPs* B2v; mamy pewnego obrońcę/ kthory nas wydrzeć moŹe od wŹyŹthkiego niebeŹpiecŹeńŹtwa nálzego. *RejPs* 254, 198v, 305v; *CzechRozm*

113; Zborze pánfki/ spiéway fwému Obrońcy napewnieyfwému *KochPs* 41; *ArtKanc* K8v, L10v, Q; *ZawJeft* 21.

»obrońca w przeciwnościach, w przygodach« (1:1): [Panie Boże] obaczywłfy niedoftatek ftałofci nalfey racz byc miłofciwem obroncą nam wprzeciwnofciach nalfych *RejPs* 189v, 87v.

»wieczny obrońca« [szyk 5:4] (9): *LubPs* I; To rzekłfy [Machabeusz] fzedł precz/ á ofiárownicy podniozłfy ręce fwe w niebo wzywáli onego ktory był wiecznym obrońcą narodu ich [qui semper propugnator fuit gentis nostrae] *BudBib* 2.Mach 14/34; *KochPs* 14, 48, 58, 102, 104; *GrabowSet* Q2; Ciebie wfzego ftworzenia/ o obrońco wieczny Wzywam wátłfy/ vbogi y nigdzie befpieczny *SzarzRyt* B2.

»wierny obrońca« (5): CZemuż o Pánye Boże wyerny náfz obrońcá/ Chcefz nas nędze rofpłofłfyć yuż práwie do końcá *LubPs* R3v, G2v, G3v, N6, aa3.

»obrońca wiernych (pokolenia)« (5): *LubPs* Ev; *RejPos* 323v; *KochPs* 24, 53; IEzu tá twa fwiátość [...] dułze od zginienia/ Niech broni: o obrońco wiernych pokolenia. *GrabowSet* P4v.

Szeregi: »Bog a (i) obrońca« [szyk 2:1] (3): OBronca náfz a boze wfłechmogący *RejPs* 125v, 136; *RejPos* 204. [Ponadto w połączeniach szeregowych 3 r.]

»obrońca a fundator« (1): A nic fie go [nieszlachetnego smoka] nie lękaymy gdyż mamy po fobie obrońcę fwego á fundatorá fwego *RejAp* 104v.

»hetman i (a) obrońca« [szyk 2:1] (3): A w káżdym niebefpyeczeńftwie áby [Pan Bóg] fám wiernym á możnim ich Hetmánem y obrońcá być raczył. *LubPs* E3v, T5v marg; *RejPos* 198v. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.]

»jednacz a obrońca« (1): Iż iefliby vpadł nędzny człowiek s powinności fwoiey/ iuż mamy pewnego iednaczá fwego/ á obrońcę fwego ktoremuchmy vwierzyl/ Páná Iezu Krytá *RejPos* 341v. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.]

»krol a obrońca« (2): *LubPs* V5v marg; Bo niechay iáko chce fie wierny zákołfyze/ nigdy vpáść nie może/ gdy ma nád fobą krolá á obrońcę fwego. *RejPos* 27v.

»nadzieja, obrońca« (1): choć ftrách obciázliwy Mnie w nocy ciśnie/ Oycze dobrotliwy Tyś ieft nádzieią moią/ moy obrońcá *SzarzRyt* A4v.

»ociet i obrońca« (2): o mój boże wieczny [...] Wyznam cię oycem fírót/ y obrońcá silnym. *KochPs* 103; *ArtKanc* M15.

»obrońca i (a) opiekalik« [szyk 5:1] (6): Otóz małz nádzieię ábyś fie nic nie thrwozył w círpliwości fwoiey/ gdyż Pan obiecuie fie być obrońcá y opiekálnikiem twoim *RejAp* 40, 112v; *RejPos* 132v, 192, 265, 331. [Ponadto w połączeniach szeregowych 6 r.]

»opiekun, (i) obrońca« (2): *BudBib* A2; Bóg ieft opiekun prawdziwy: Bóg obrońcá nie fałszywy *KochMRot* B4.

»pan a (i) obrońca« (8): *RejPs* 119v; *Diar* 85; *LubPs* F, aa3; *RejPos* 115, 167; ACh wieczny Pánie obrońco [!] kálkawy/ ty widzifz teras w náfzym Pánftwie fprawy *MycPrz* I [A3]; ále Boże nie day/ ábych ia kogo innego zá Páná y obrońcę mego znác miał *SkarŻyw* 36. [Ponadto w połączeniach szeregowych 3 r.]

»pomocnik i obrońca« = *protector et auditor PolAnt* (2): *BibRadz Eccli* 51/2; O Pánie/ któryś ieft pomocnikiem y obrońcą nálezym/ doday nam rátunku *LatHar* 618. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

»obrońca i pomściciel« (2): [*Pan*] powiada przez Proroká/ iż nędzny/ vbogi/ á sirotká ieft w opiece iego á on ieft obrońcą iego/ y pomścicielem od niego. *RejPos* 78, 79.

»przyczyńca, obrońca« (1): Iuż ten przyczyńcá/ iuż ten obrońcá wiścił káždego/ iż ma zázwdy znaleźć miłofierdzye przed Máieftatem Bogá Oycá niebieskiego *RejPos* 305v.

»obrońca i ratunek« (1): Bo gdy duffá nález przy nim będzie trwác ftátecznye/ On sam będzie obrońcá yey y rátunkym wyecznye *LubPs* I. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

»stroż i (a) obrońca« [*szyk 2:1*] (3): *LubPs* I *marg*; *RejPos* 323v; Pan Bog obrońcá y ftroż winnice fwey [...] wzbudza ná popráwę y odnowienie zakonow [...] ludzie *SkarŻyw* 463. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.*]

»obrońca i twierdza« (1): Obrońco smutnych / y twiérzdo vbogich: Náucz mię w świętym żyć zakonie twoim *KochPs* 208.

»obrońca i ucieczka« (1): Rzecze Pánu/ tyś ieft obrońcá moim/ y wćieczką moią/ BOG moy *LatHar* 615.

»obrońca i wodz« [*szyk 2:1*] (3): *SkarŻyw* 27; *ArtKanc* K8v; Obrońco wśzyftkich rzeczy/ wódzu ludu twégo: Odpuść kážń/ odpuść winę ślubu nie mądrégo *ZawJeft* 47. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

»wspomożenie i obrońca« (2): *LubPs* G3v; Pan w spomożenie moje y obrońcá moy [*Dominus auditor meus et protector meus*] á w nim duffáło ferce moje y byłem podpomożon *Leop Ps* 27/7.

»obrońca i wspomóżyciel« (1): wierni dufaycie bogu śwemu ktory obrońcá y wípomożyciel wáż zázwdy ieft. *RejPs* 169v. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

»wybawiciel i obrońca« (1): Pan Bog wśzechmogący vczyńiłby to/ żeby czáfu złey przygody sam był wybawicielem y obrońcá nálezym [*liberator et protector noster*]. *ModrzBaz* 124v. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.*]

»zbawienie i obrońca« (1): GDzyeś sie ty itał iedynem zbawieniem násem y obroncá násem: nász miły panie *RejPs* 52v.

b. wojsk. *Ten, kto broni kraju, miasta itp. od nieprzyjaciela* (7) : Kniáz Połocko ítracił/ Sokól z pérzynámi Aż pod niebo wyleciał wefpól z obróńcámi. *KochJez* A4v.

obrońca czego (1): Castellani – Obronci miáft, hetmani nad miáftij.. *Calep* 170b.

obrońca kogo od kogo (1): Stároftá Máchomet Iáháoglis [...] Był theż y obrońcá Krolá Ianá Węgierlkiego od Ferdynándá. *BielKron* 308v.

obrońca czyj (1): Antesignanus – Chorazego zastępcá albo obronca. *Calep* 75a.

Zwrot: »wziąć sobie za obrońcę« (1): [*siostra Ladzisława*] gdy wzięła brátá zá opiekuná á obrońcę fobie/ odpárłá nieprzyjacielom. *BielKron* 301.

Szereg: »hetman ani obrońca« (2): Bo ták mowili niemáiąc żadnego Hetmáná áni obrońce [*principem, et adiuvantem*]/ á przetośz teras rufzimy woynę przeciw nim *BudBib* 1.*Mach* 12/54; *Calep* 170b.

bibl. Przydomek króla (1): Abowiem y on [*cielec*] do Afsyriyey doniefion ieft/ zá dar Krolowi Obrońcy [*regi ultori*] *Leop Os* 10/6.

c. W tekstach prawnych: *ten, kto broni oskarżonego w sądzie; advocatus Calep, JanStat; patronus Modrz; ecdicus Calep (11) :* Ípráwá ciągnąc fię muśiáá wedle woli obrońcow *ModrzBaz* 141v, 141v; *Calep* 30a.

obronca czego (2): Tedy Stároftá iuz onéy dżierżawy obróncą ma bydź, iáko y gwałtem gdyby wygnał. *SarnStat* 545, 194.

obronca czyj (1): Trybuni ktorzy byli obrońce póspółtwa [...] wołáli pomśty ná Koriolaná/ iáko ná gwałtowniká práwá *BielKron* 108v.

W połączeniu szeregowym (1): Ítroná [...] może od łádu ná Ítronę z śwemi Adwokatámi (ábo obrońcámi/ ábo przyiaćioły śwemi) dla porády odstępic [*cum advocatis seu amicis suis, ad consilium secedere*]. *SarnStat* 546.

Szeregi: »prokurator i obrońca« (2): wżytki rzeczy chowác chcę/ ktore ná dobrego/ wiernego Prokuratorá y obrońcę przynależą. *GroicPorz* e4; *Calep* 347b.

»rzecznik albo obrońca« (1): Abowiem *Aduocatus* [...] to ieft Rzecznik/ álbo obrońca. *GroicPorz* cv.

Iron. (1): A kthemu ná kołácye do łyebie práfzáią. Ony dośtoyne obrońce śwey Spráwiedliwoćci *GroicPorz* C3v.

Synonimy: *broniciel, opiekun, orędownik, patron, protektor, wybawiciel a. zbawiciel; c. adwokat, rzecznik.*

Cf OBRAŃCA, **OBRONICIEL**